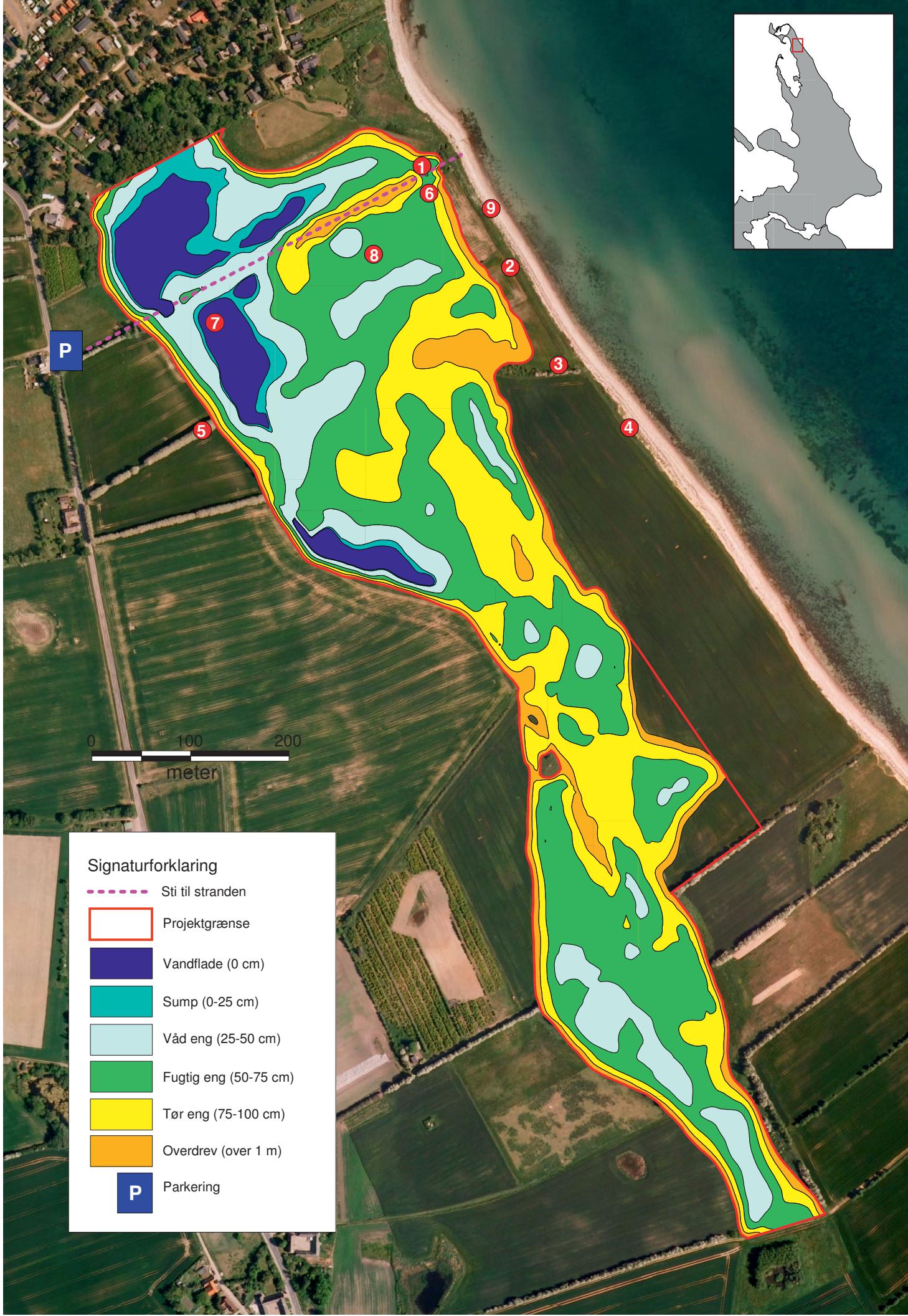

Oplevelser i Nordskov Enge året rundt

Nordskov Enge er fyldt med gode oplevelser året og døgnet rundt.

Der er gode muligheder for at opleve en meget artsrig flora i Nordskov Enge i maj, juni og juli. Både på engene og diget ud mod vandet findes mange forskellige urter. De gamle læhegn af hvidtjørn og røn står i forårmånederne og lyser op med deres hvide blomster. Ved klinerne flyver digesvalerne ofte rundt. De er måske ved at bygge rede, parre sig, eller også sidder hannen i redehullet og holder vagt, mens hunnen lægger sine æg. Omkring kreaturerne kan man ofte se vibens opvisning i luftakrobatik, som den laver for at afmærke sit yngleterritorium. På en varm vindstille forårsnat eller i skumringen er der fine chancer for at høre strandtudsens kvække, eller se den på engen i jagten efter føde.

En frisk efterårsdag, inden vinteren for alvor sætter ind, kan man på engene opleve store flokke af viber og hejler, der trækker over Danmark. Hvis man tager en tur til Nordskov Enge en nat med fuldmåne kan man opleve viberne og hejlernes søgning efter føde, hvor det er nemmere for fuglene at se orme og andre smådyr.

En kold vinterdag kan man, længe inden man når til stranden **9**, høre bølgerne og mærke den friske vind. Gå en tur langs vandet og nyd udsigten fra Dyrbjerg **3**. Der er mange spændende sten, som ligger i vandkanten. På en klar dag kan man se øen Romsø ude i Storebælt.

Adgang til området
Publikum har med projektet fået langt bedre adgang til kysten og dermed til nye naturoplevelser.

Ved Fyns Hovedvej er der anlagt en parkeringsplads, hvorfra der går en 500 meter lang sti gennem arealet ned til stranden. Det er en god sti, der også kan benyttes, hvis man er på cykel eller er kørestolsbruger. Lige inden diget er der opsat et bordbænk sæt, og der er plads til parkering af cykler, barnevogne m.v. **6**

Hunden må gerne komme med til standen men skal holdes i snor.

Hvis man følger stranden nordpå, kan man komme helt ud til Tornen, der er meget rig på fugle. Alternativt er der en rask vandretur på næsten 10 km. til spidsen af Fyns Hoved og retur.

Dyre og plantelivet i området er følsomt, så udvis hensyn når du færdes i området.

Transport
Man kan komme til Nordskov enge med Fynbus, som kører mellem Odense og Korshavn.
Se køreplaner på www.fynbus.dk eller få yderligere information hos Fynbus på tlf. +45 62 21 09 80.

Kerteminde Kommune

**Miljøministeriet
Skov- og Naturstyrelsen**

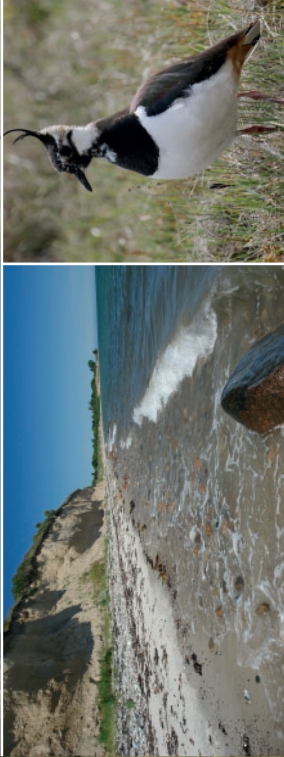
Udgiver:	Kerteminde Kommune, Miljø- og Kulturforvaltningen, juni 2009.
Redaktion/tekst:	Martin Köhl Soholm, Helle Mølgaard Jensen, Bangsgaard Natur- og Miljørådgivning
Fotografer:	Lars Bangsgaard, Leif Bisschop-Larsen, Martin Köhl Soholm
Forsidefoto:	Lars Bangsgaard
Kortgrundlag:	Ortho-foto, COWI A/S
Layout/tryk:	Svendborg Tryk.

Nordskov Enge

- Den genvundne natur

NORDSKOV ENGE - Den genvundne natur

Landskabets udvikling og landindvinding

Efter sidste istid bestod Hindsholm af mange små øer. Mange af disse øer er i dag blevet forbundet som følge af en landhævning. Nordskov Enge har tidligere været en lavvandet fjord og senere strandeng. For mere end 200 år siden byggede bønderne i Nordskov et dige mod Storebælt og omdannede engene til ferske græsningsarealer for husdyrene med en artsrig eng-, mose- og overdrevsvegetation.

Pumpelaget

I 1929 blev afvandingen af området forbedret ved anlæg af et pumpelag, der pumpede vandet væk igennem en afløbsledning i diget til Storebælt, hvilket gjorde det muligt at opdyrke engene. Resterne af pumpestationen **❶** samt de gamle grøfter og læhegnene **❺**, der adskiller de enkelte jorde, kan stadigvæk ses i området.

Naturgenopretning

I 2005 var pumpeanlægget nedslidt og stod for en udskiftning. I stedet for at renovere anlægget gennemførte det tidligere Fyns Amt og Skov- og Naturstyrelsen, Fyn i samarbejde med de lokale lodsejere et naturgenopretningsprojekt, hvor pumpen blev stoppet, og der blev gravet 5 vandhuller **❷**. Herved blev det 26 ha. store område omlagt til våd natur med sjåpvand, fugtige enge og tørre overdrev – til gavn for sjældne dyr og planter, der som tidligere nu igen kan registreres i området.

I juni 2007 blev det nye naturområde indviet. Samtidig blev der lukket kreaturer ud på arealet, som skal pleje arealerne i fremtiden.

Vådområde i Nordskov Enge

Græsning

Nordskov Enge bliver i størstedelen af året afgræsset af kreaturer. Afgræsningen sikrer, at naturområdet forbliver lysåbent. Mange af de lavtvoksende urter, som knytter sig til ferske enge og overdrev, bliver nemt overskygget og er derfor helt afhængige af, at vegetationen bliver holdt nede.

I Nordskov Enge er det primært kødkvæg af racen Galloway, som står for naturplejen. Galloway er meget hårdfør og kan derfor afgræsse området det meste af året. Kreaturerne, der afgræsser Nordskov Enge, ejes af lokale landmænd.

I de fugtige enge **❸** ved Nordskov Enge kan bl.a. ses Lyse-Siv, Knop-Siv, Glans-kapslet siv, Blågrøn Star, Lav Ranunkel, Kattehale, Alm. Sumpstrå, Kær-Tidsel og Tigger-Ranunkel. I søerne ses bl.a. Vandranunkel og Vejbred Skeblad.

Diget ❷

Diget langs med Nordskov Enge beskytter de bagvedliggende naturområder mod saltvandsindtrængning fra Storebælt. På diget og det højtliggende overdrevsparti findes en spændende artsrig flora. Her vokser bl.a. Stor Knopurt, Bakke-Nellike, Alm. Sankthansurt, Hulkravet Kodriver, Blåhat, Mark-Krageklo, Mark-Tusindgylden, Liden Frøstjerne, Samel, Kugle-Museurt og Hjorterod. Mange af planterne er sjældne i Danmark. På stranden ses bl.a. Strand-Bede og Strandkål

Strandtudsen

I Nordskov Enge er der gjort meget for at forbedre levevilkårene for strandtudsen, som er en truet art, der tidligere har været i området. De 5 små lavvandede vandhuller, som tørrer ud om sommeren, er gode ynglepladser for tudsen. Meget hurtigt efter etableringen af vandhullerne, indfandt strandtudsen sig og lagde æg der.

Vil man se strandtudser i Nordskov Enge, skal man dog afsted om natten, hvor de kravler rundt på engen for at finde føde.

Vadefugle

Med genskabelsen af engene i Nordskov Enge er raste- og ynglemulighederne for en lang række fugle forbedret.

Det gælder for bl.a. viben og hjejlen. Generelt set er hele Fyns Hoved en vigtig lokalitet for vadefugle.

Klinter og dige-svaler ❹

Ud mod Storebælt er kysten præget af op til flere meter høje kystklinter. Klinterne ændrer sig hele tiden, når materiale fjernes og eroderes væk af bølgepåvirkning fra Storebælt.

Derfor står klinterne som lodrette ubevoksede vægge langs kysten.

I klinterne yngler digesvaler i kolonier på op til flere hundrede ynglepar. Svalerne ses ofte flyve rundt tæt ved kreaturerne, hvor de fanger insekter, der tiltrækkes af dyrene.

Ferske enge

Ferske enge er en del af vores kulturarv og er levested for mange dyr og planter, der kun findes her. Ferske enge er en naturtype, der er resultatet af tidligere tiders landbrugsdrift, og som har haft stor betydning for landbruget. På engene har husdyrene kunne græsse, eller man har slået det næringsrige hø og brugt det til husdyrfoder. Som følge af græsning og høslæt er engene forblevet lysåbne, hvilket har sikret mange levesteder for særlige planter og dyr, der vil forsvinde, hvis ikke de ferske enge plejes. Ferske enge er derfor en af de danske naturtyper, som kræver aktiv pleje for at blive bevaret.

Strandtudsen

Strandtudsen er lille og tætbygget med en gul stribe ned langs ryggen. Strandtudsen har relativt korte bagben, der gør, at den løber mere, end den hopper. Den yngler som regel i vandhuller, der tørrer ud om sommeren. Det sikrer, at dens yngel kan få vandhullerne næsten helt for sig selv. Strandtudsens yngel skal udvikle sig hurtigt til tudser, inden vandhullerne tørrer ud – ellers dør de. Derfor udviklinger æggene sig til tudser på kun 40 dage under optimale forhold, som er solbeskinnede, lavvandede vandhuller, hvor vandet hurtigt varmes op.

Strandtudsen er en slags pioner, der bor i et hul, den selv har gravet i sandet eller den bare jord. Her bor den i nogle uger, før den vandrer til et nyt sted. Dens føde består typisk af myrer og biller.

Viben

Viben betragtes ofte som det åbne landskabs karakterfugl. Viben kendes på dens lange fjertop på toppen af hovedet og dens metalgrønne og hvide fjerdragt. Viben lever af insekter og orme, der findes i stort tal på de fugtige enge. Viben foretrækker at yngle på fugtige lokaliteter med lavt plantedække, som der typisk er på afgræssede strandenge og ferske enge. Disse områder er i dag en mangelvare i landskabet på grund af intensiv landbrugsdrift, hvilket har betydet forringede ynglemuligheder for viben. Viben er Danmarks talrigeste vadefugl, men bestanden er i tilbagegang.

Hjejlen

Hjejlen yngler ikke i Danmark, men er en hyppig trækgæst. I efteråret raster store flokke af hjejler på pløjemarker eller andre åbne græsmarker som fx enge. I efteråret kan hjejlen kendes på dens sorte underside og ansigt, der er adskilt fra den gyldenbrune overside med et rent hvidt bånd. Under hjej lens ophold i Danmark skifter den til en vinterdragt, der er mere lys end sommerdragten. Hjejlen lever som viben af insekter og orme.

Digesvale

Digesvalen er Danmarks mindste svaleart, og er en almindelig ynglefugl herhjemme. Svalen er lille og strømlinet i opbygning og har bredt næb og lange vinger. Den opbygning er helt optimal, når man som svalerne lever af insekter, der fanges flyvende i luften. Digesvalen kommer til landet først i maj og flyver i september til Afrika for at overvintre.

Digesvalen bygger reder i klinter, hvor hannen og hunnen i fællesskab graver en let opad skrånende gang på omkring 1 meter for at undgå, at der løber regnvand ind i reden. Når redekammeret for enden af gangen er færdigt, fores det med især dun, fjer og enkelte strå. Et svalepar kan i løbet af sommeren få hele to kuld unger på vingerne.